

ศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงในงานออกแบบผลิตภัณฑ์จักสาน
ประเภทของตกแต่งบ้าน
Ban Chiang Art and Culture in Wickerwork Product
Design of Home Decoration Products

เทพฤทธิ์ ไชยจันทร์*
Teparit Chaiyajan

* นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงแล้วนำมาสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้าน พร้อมประเมินผลงานโดยการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ 2 แนวทาง โดยศึกษาและค้นคว้าจากนิตยสาร วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เน้นการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง ด้านวิถีชีวิต ความเชื่อและโบราณวัตถุ พบว่าเทคโนโลยีด้านเครื่องปั้นดินเผา สามารถแสดงออกถึงร่องรอยของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันได้ชัดเจนที่สุด ซึ่งเทคโนโลยีด้านเครื่องปั้นดินเผา มีคุณลักษณะอันโดดเด่น ได้แก่ รูปทรงประกอบด้วยทรงโถ กระโถนปากแตรงก้นกลมและกระโถนปากแตรงก้นมีฐาน ส่วนลวดลายประกอบด้วยลายวนคู่ ลายวนเดี่ยวและลายวนต่อเนื่อง ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 2 อย่าง สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้าน คือ กลุ่มรูปทรงและกลุ่มลวดลาย อีกทั้งยังสามารถนำเอาแนวทางการออกแบบดังกล่าวมาปรับใช้ในงานผลิตภัณฑ์จักสาน รูปแบบอื่นๆ ต่อไป

คำสำคัญ: ศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง, ผลิตภัณฑ์จักสาน, ของแตงบ้าน

Abstract

This research aims to examine Ban Chiang art and culture in order to adapt it as a guideline for designing weave products for home decoration. The data in this research were gathered purposively from magazines, journals, articles, relevant research studies and interviews with subjects of the study, emphasizing on Ban Chiang art and culture, way of life, beliefs and ancient artifacts. The findings showed that the technology of pottery in the present could reflect traces of Ban Chiang art and culture. This technology of pottery has the following distin-

guished features: vase shape, spittoon with trumpet-shaped mouth and round bottom and spittoon with trumpet-shaped mouth with a base. The findings also found that the patterns on the pottery consist of double circular pattern, single circular pattern and continuous circular pattern. These two groups of findings can be adapted as a guideline for designing weave products for home decoration in 2 categories, shape and pattern. Furthermore, this guideline of designing can also be applied to other types of weave products.

Keywords: Ban Chiang art and culture, Weave product, Home decoration products

บทนำ

ศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาด้วยความรู้ ความสามารถในการประดิษฐ์การตกแต่งเพื่อให้เกิดความสวยงาม เช่น การก่อสร้างอาคารสถานที่แบบต่าง ๆ ในยุคสมัยต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน หรือการประดิษฐ์วัตถุ เครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนอุปกรณ์หลายอย่าง หลายประเภทขึ้นมาเพื่อให้เกิดความสวยงาม ฉะนั้น ศิลปะจึงเปรียบเสมือนกระจกเงาสะท้อนให้มองเห็นความเป็นมา ความเป็นอยู่ของมนุษย์เก่าก่อนในทุกด้าน ๆ ตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงสมัยปัจจุบัน (พวงผกา คูโรวาท, 2539)

คำว่า “วัฒนธรรม” ถอดศัพท์มาจาก “Culture” ของภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก “Cultural” ในภาษาละติน มีความหมายว่า การเพาะปลูกหรือการปลูกฝัง อธิบายได้ว่ามนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยให้เกิดความเจริญงอกงาม (อานนท์ อาภาภิรม, 2552)

บ้านเชียง หรือแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง เป็นแหล่งทรัพยากรเส้นทางวัฒนธรรมสำคัญของประเทศไทย โบราณวัตถุและหลักฐานทางโบราณคดีประเภทต่างๆที่พบ

ในบ้านเชียงนั้นเป็นวัตถุพยานยืนยันถึงสังคมและวัฒนธรรมสมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยมีการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านวิทยาการและด้านศิลปะอย่างแท้จริง การพัฒนาเหล่านี้ได้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันมานานนับพันๆปี (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บ้านเชียง, 2550)

จากหลักฐานโบราณวัตถุที่ค้นพบในบริเวณบ้านเชียงคล้ายคลึงกับข้าวของเครื่องใช้ของคนในยุคปัจจุบัน แต่บางชิ้นกลับมีรูปร่าง รูปทรง ลวดลายและสีสันทันที่แปลก แตกต่างออกไป เช่น ลักษณะของเครื่องปั้นดินเผาสีขาวนวลมีลวดลายสีแดง หอก ขวาน กำไลสำริด ตราประทับและลูกกลิ้งดินเผา ฯลฯ ซึ่งโบราณวัตถุดังกล่าวมีอายุถึง 5,000ปี หรือสร้างขึ้นในยุคหินใหม่ตอนปลาย เมื่อพิจารณาดูฝีมือช่างสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเชียงแล้ว จะเห็นว่าเป็นช่างฝีมือชั้นครู สูงกว่าและงดงามกว่าฝีมือช่างในถิ่นอื่นที่อยู่ในสมัยเดียวกัน ฉะนั้นบ้านเชียง น่าจะเป็นศูนย์กลางความเจริญของวัฒนธรรมนี้ (ชิน อยู่ดี, 2516)

ดังนั้นไม่ว่ากลุ่มชนใด เมื่อได้ตั้งหลักแหล่งในการทำมาหากินอย่างเกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อมแห่งพื้นภูมินั้น แล้วปรับตัวและสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการดำรงชีพในสภาพแวดล้อมนั้น ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ ประสบการณ์ โลกทัศน์ ชีวทัศน์ ความเชื่อ พิธีกรรม รวมทั้งวิถีชีวิตอันสืบเนื่องจากการปรับตัวที่ได้มีการสั่งสมสืบสาน และปรับเปลี่ยนต่อเนื่องกันมาในกลุ่มชนรุ่นต่อๆ มา รวมถึงการได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับคนในวัฒนธรรมอื่นที่ได้ไปมาหาสู่กันตลอดมา จึงรวมเรียกประสบการณ์นี้ว่า “ภูมิปัญญาสั่งสม” (เอกวิทย์ ณ ถลาง, 2544)

หัตถกรรม (craft) หมายถึงสิ่งที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้ประโยชน์เป็นสำคัญ รูปแบบของงานหัตถกรรมพัฒนาขึ้นตามความชำนาญของช่างเพื่อการปรับปรุงเพื่อสนองประโยชน์ใช้สอยให้ดียิ่งขึ้น จึงต้องใช้เวลาในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและเลือกสรรวัสดุ เพื่อให้สนองการใช้สอยได้สมบูรณ์ เป็นเวลานานนับร้อยนับพันหรือนับหมื่นปี หลักฐานการค้นคว้ากำเนิดเก่าแก่ที่สุดของหัตถกรรมอาจเริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ นับหมื่น ๆ ปีมาแล้ว โดยที่มนุษย์พยายามจะสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ชิ้นแรกขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการใน

การใช้สอยเพื่อเป็นเครื่องช่วยในสภาพการดำรงชีวิตดีขึ้น (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2532) นอกจากเครื่องปั้นดินเผาแล้ว ยังมีโบราณวัตถุหลายชนิดสะท้อนถึงการดำรงชีวิตและความเชื่อของคนบ้านเชียงในอดีตหลายอย่าง ซึ่งบางอย่างก็มีความแตกต่างไปจากวิถีชีวิตของคนปัจจุบัน จึงเป็นที่น่าสนใจแก่การค้นคว้าเรื่องราวเหล่านั้น ในปัจจุบันยังคงมีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาลายกับเครื่องปั้นดินเผาของคนในอดีตที่เคยอาศัยในบริเวณบ้านเชียงโดยเฉพาะชาวบ้านเชียงยังคงทำเครื่องปั้นดินเผาสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องซึ่งลักษณะของเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงปัจจุบันนั้น ยังคงปั้นและเขียนลวดลายบนภาชนะดินเผา ก่อนออกจำหน่ายเป็นของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ซึ่งในหลายพื้นที่ในภาคอีสานก็ยังคงมีการทำเครื่องปั้นดินเผาอยู่เช่นกัน

การศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง ทำให้เข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของลวดลายซึ่งมีความสวยงามและแตกต่างกับศิลปะในยุคสมัยอื่นๆ ที่บ่งบอกถึงความเป็นศิลปะและสามารถนำเอกลักษณ์ของศิลปะบ้านเชียงมาพัฒนาประยุกต์ร่วมกับผลิตภัณฑ์ของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับงานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการใช้งานรูปร่างรูปทรงและสีสันทไปตามยุคสมัย มีการเน้นการสร้างเป็นธุรกิจผลิตภัณฑ์ชุมชนมากขึ้นดังนั้นผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกจากชุมชนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการจับจ่ายเพื่อหาของฝากแก่ญาติพี่น้อง หรือผู้ที่กำลังมองหาของฝากจากบ้านในสภาวะปัจจุบันที่พกจ่ายนั้นไม่ได้เป็นเพียงการอยู่อาศัยอย่างเดียวแต่ที่พกจ่ายยังบ่งบอกถึงรสนิยมของผู้เป็นเจ้าของได้เป็นอย่างดี ดังนั้นของฝากจากบ้านจึงมีความจำเป็นในเชิงการสร้างสีสันและความงามให้แก่ที่พกจ่าย โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านที่แลดูมีคุณค่า เหมาะกับการประดับตกแต่งที่พกจ่าย ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมมีหลายประเภทเช่น เครื่องปั้นดินเผา ผ้าทอและเครื่องจักสาน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเน้นศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงเพื่อหาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ของฝากบ้านประเภทงานหัตถกรรมเครื่องจักสาน ให้มีลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและเป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ให้มีความโดดเด่น แตกต่าง

ไปจากผลิตภัณฑ์ในชุมชนอื่นๆ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสาน บ้านหนองหญ้าปล้อง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หนองหญ้าปล้อง หมู่ 7 ตำบลพังโคน อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร เป็นกรณีศึกษาผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน ณ ปัจจุบัน ทางกลุ่มจักสานหนองหญ้าปล้องนั้น ได้นำเอาวัสดุจากธรรมชาติเช่นไม้ไผ่ กะลา หวาย แล้วนำเอาวัตถุดิบเหล่านั้นมาเริ่มทำเป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นเช่น ตะกร้า ถาด กระเป๋า กล่องกระดาษชำระ จานรองแก้ว โดยกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านหนองหญ้าปล้อง เกิดจากการสังเกตผลิตภัณฑ์ตามท้องตลาด เช่น ตะกร้าพลาสติก กระเป๋าผ้า โคมไฟโลหะ ฯลฯ แล้วนำรูปทรงเหล่านั้นมาคัดลอก เปลี่ยนเป็นวัสดุภายในชุมชน ซึ่งยังขาดความเป็นเอกลักษณ์ของตัวผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น หากทำการศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เพื่อเป็นแนวทางที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับผลิตภัณฑ์จักสาน ที่เกิดจากการบูรณาการด้านทักษะศิลปะ การออกแบบความรู้ทางการตลาดและข้อมูลความต้องการผู้ใช้ เพื่อให้ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจ มีคุณค่าทั้งทางด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้พบเห็นหรือนักท่องเที่ยวได้เกิดการจดจำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ ผสมผสานกับแนวคิดร่วมสมัยที่ได้จากการวิจัยนี้ จะเป็นแนวทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชนที่จะพัฒนาต่อไปให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์

ศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงแล้วนำมาสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์จำนวน 2 รูปแบบพร้อมเปรียบเทียบผลงานทั้ง 2 รูปแบบ โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ

ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงในพื้นที่บ้านเชียงจังหวัดอุดรธานี ด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ บ้านเชียง คติความเชื่อ วิถีชีวิตของชาวบ้านเชียงและโบราณวัตถุที่ถุกค้นพบที่บ้านเชียง ศึกษาภูมิปัญญาในงานจักสาน กระบวนการผลิตงานจักสาน วัสดุที่ใช้ในการผลิตงานจักสาน รูปแบบผลิตภัณฑ์และประโยชน์ใช้สอย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้แนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้านจากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง ได้ผลิตภัณฑ์จักสานจากการประยุกต์ศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงให้เป็นของแตงบ้าน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงและลักษณะเฉพาะถิ่นในงานหัตถกรรม จักสานพื้นบ้าน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูล ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้าน

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้านโดยนำเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงและงานหัตถกรรมจักสานพื้นบ้านมาประยุกต์เข้ากับรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้าน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้านที่ออกแบบแล้ว เพื่อเป็นแนวทางให้ช่างผู้ผลิตนำไปใช้ประโยชน์ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียงจำนวน 100 คน และคนในพื้นที่บ้านเชียง 100 คน ซึ่งแบบสัมภาษณ์เป็นแบบจัดลำดับความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงที่ปรากฏในปัจจุบัน โดยจัดลำดับเป็นตัวเลข 1 (มากที่สุด) ถึง 8 (น้อยที่สุด) ตามลำดับ นำค่าคะแนนที่ได้ทำการหาค่าเฉลี่ยแล้วนำมาเปรียบเทียบแปลความหมายตามลำดับมาน้อย

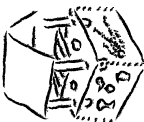
2. แบบสัมภาษณ์ ความพึงพอใจ หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบโดยใช้สถิติ T-test ระดับความเหมาะสมของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง โดยแบ่งเกณฑ์ได้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2538)

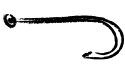
4.50-5.00 หมายถึง	มีความเหมาะสมของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงมากที่สุด
3.50-4.49 หมายถึง	มีความเหมาะสมของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง มาก
2.50-3.49 หมายถึง	มีความเหมาะสมของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงปานกลาง
1.50-2.49 หมายถึง	มีความเหมาะสมของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง น้อย
1.00-1.49 หมายถึง	มีความเหมาะสมของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เป็นการจัดลำดับความสำคัญของร่องรอยศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ตั้งแต่เลข 1 (มากที่สุด) ถึง 8 (น้อยที่สุด) ตามลำดับ สามารถสรุปผลตามตารางได้ดังนี้

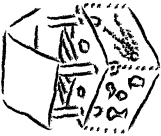
ตารางที่ 1 การจัดลำดับความสำคัญของร่องรอยของวัฒนธรรมบ้านเชียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

ลำดับ	ร่องรอยของวัฒนธรรมบ้านเชียง	รูปภาพ
1.	เทคโนโลยีด้านเครื่องปั้นดินเผา	
2	เทคโนโลยีด้านโลหะกรรม	
3	เทคโนโลยีด้านสิ่งทอ เครื่องประดับอื่นๆ	
4	วิถีชีวิตด้านการสร้างที่อยู่อาศัย การฝังศพ	
5	วิถีชีวิตด้าน การเกษตรกรรม	

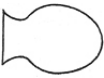
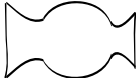
ลำดับ	ร่องรอยของวัฒนธรรมบ้านเชียง	รูปภาพ
6	วิถีชีวิตด้านการล่าสัตว์ การสู้รบ	
7	ความเชื่อเรื่องการบูชาสัตว์ เครื่องราง	
8	เทคโนโลยีเครื่องจักสาน	

2. การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดับความพึงพอใจที่สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของร่องรอยของวัฒนธรรมบ้านเสียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันที่สามารถบ่งชี้ถึงวัฒนธรรมบ้านเสียงที่แตกต่างกันจากวัฒนธรรมอื่น

ร่องรอยของวัฒนธรรมบ้านเสียง	ภาพประกอบ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความสามารถในการบ่งชี้ถึงวัฒนธรรมบ้านเสียง
เทคโนโลยีด้านเครื่องปั้นดินเผา		4.49	0.880	มากที่สุด
เทคโนโลยีด้านโลหะกรรม การสร้างเครื่องประดับสำริด		4.25	0.956	มาก
วิถีชีวิตด้านการสร้างที่อยู่อาศัย การฝังศพ		4.24	0.978	มาก

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปร่างรูปทรงทางภาษาขณะดินเผาบ้านเชียง กลุ่มรูปทรง A ที่สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง

รูปร่างรูปทรงทางภาษาขณะดินเผา บ้านเชียงกลุ่มรูปทรง A	ภาพประกอบ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความสามารถสะท้อน ถึงเอกลักษณ์ของศิลป วัฒนธรรมบ้านเชียง
A-6 โถ		4.71	0.606	มากที่สุด
A-9 กระโถนกันกลม		4.63	0.816	มากที่สุด
A-4 กระโถนมีฐาน		4.56	0.860	มากที่สุด

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปร่างรูปทรงเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องประดับบ้านเชียงกลุ่มรูปทรง B ที่สามารถสะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง

รูปร่างรูปทรงภาชนะดินเผา บ้านเชียงกลุ่มรูปทรง B	ภาพประกอบ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความสามารถสะท้อนถึง ศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง
B-5 กำไล		4.64	0.627	มากที่สุด
B-2 หอกสำริด		4.56	0.678	มากที่สุด
B-8 ลูกกลิ้งดินเผา		4.51	0.757	มากที่สุด

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลวัดลายจากภาพขณะบ้านเซียง กลุ่มลาวตลาชวน A (ลายหลัก) ที่สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเซียง

กลุ่มลาวตลาชวน A (ลายหลัก)	ภาพประกอบ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความสามารถสะท้อน ถึงศิลปวัฒนธรรมบ้าน เซียง
A-3 ลายวนคู่		4.60	0.687	มากที่สุด
A-2 ลายวนเดี่ยว		4.51	0.776	มากที่สุด
A-5 ลายวนต่อเนื่อง		4.25	0.890	มาก

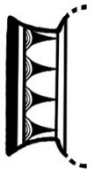
ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลวดลายจากภาพชนะบ้านเชียง กลุ่มลวดลายวน B (ลายหลักที่ถูกนำไปใช้) ที่สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง

กลุ่มลวดลายวน B (ลายหลักที่ถูกนำไปใช้)	ภาพประกอบ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความสามารถสะท้อนถึง ศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง
B-3 ลายวนคู่		4.58	0.613	มากที่สุด
B-2 ลายวนเดี่ยว		4.47	0.743	มากที่สุด
B-5 ลายวนต่อเนื่อง		4.39	0.789	มาก

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลวดลายจากภาพขณะบ้านเซียง กลุ่มลวดลาย C (ลวดลายหลักอื่นๆ) ที่สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเซียง

กลุ่มลวดลาย C (ลวดลายหลักอื่นๆ)	ภาพประกอบ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความสามารถสะท้อนถึง ศิลปวัฒนธรรมบ้านเซียง
C-3 ลายไป๋เม๊		3.96	1.058	มาก
C-1 ลายงู		3.94	1.216	มาก
C-6 ลายสัตว์		3.92	1.134	มาก

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลวดลายจากภาพชนะบ้านเซียง กลุ่มลวดลาย D (ลวดลายตกแต่ง) ที่สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเซียง

กลุ่มลวดลายวน D (ลวดลายตกแต่ง)	ภาพประกอบ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความสามารถสะท้อนถึง ศิลปวัฒนธรรมบ้านเซียง
D-5 ลายตกแต่ง		4.56	0.818	มากที่สุด
D-7 ลายตกแต่ง		4.22	0.871	มาก
D-3 ลายตกแต่ง		4.14	0.930	มาก

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลักษณะพื้นผิวและสีสันที่สามารถสะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง

พื้นผิวและสีสัน	ภาพประกอบ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ความสามารถสะท้อนถึงศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง
ภาชนะดินเผายุคปลาย พื้นผิวสีขาวนวลเขียน ลวดลายด้วยสีแดงเข้ม		4.79	0.520	มากที่สุด
ลูกกลิ้งดินเผา สีส้ม, สีนํ้าตาลและ สีขาวนวล		4.62	0.654	มากที่สุด
ภาชนะดินเผายุคกลาง พื้นผิวสีขาวนวลเขียน ลวดลายด้วยสีแดงเข้ม		4.50	0.770	มากที่สุด

ผลการวิจัย

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ที่สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงซึ่งได้ผลวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการจัดลำดับความสำคัญของร่องรอยศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า เทคโนโลยีด้านเครื่องปั้นดินเผา สามารถแสดงออกถึงร่องรอยของวัฒนธรรมบ้านเชียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันได้ชัดเจนที่สุด รองลงมาคือเทคโนโลยีด้านโลหะกรรมและเทคโนโลยีด้านสิ่งทอ เครื่องประดับอื่นๆ ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีด้านเครื่องปั้นดินเผา สามารถแสดงออกถึงร่องรอยของวัฒนธรรมบ้านเชียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันได้มากที่สุด เทคโนโลยีด้านโลหะกรรม การสร้างเครื่องประดับสำริด และวิถีชีวิตด้านการสร้างที่อยู่อาศัย การฝังศพ สามารถแสดงออกถึงร่องรอยของวัฒนธรรมบ้านเชียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันได้ระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่ารูปร่างรูปทรงภาชนะดินเผาบ้านเชียง กลุ่มรูปทรง A รูปทรง A-6 โถ, A-9 กระโถนก้นกลมและ A-4 กระโถนมีฐาน สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ในระดับมากที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่ารูปร่างรูปทรงภาชนะดินเผาบ้านเชียง กลุ่มรูปทรง B รูปทรง B-5 กำไล, B-2 หอกสำริดและ B-8 ลูกกลิ้งดินเผา สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ในระดับมากที่สุด

5. ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าลวดลายจากภาชนะบ้านเชียง กลุ่มลวดลายวน A (ลายหลัก) ลวดลาย A-3 ลายวนคู่และลวดลาย A-2 ลายวนเดี่ยว สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ในระดับ

มากที่สุด ส่วนลวดลาย A-5 ลายวนต่อเนื่อง สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ในระดับมาก

6. ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าลวดลายจากภาชนะบ้านเชียง กลุ่มลวดลายวน B (ลายหลักที่ถูกนำไปใช้) ลวดลาย B-3 ลายวนคู่และลวดลาย B-2 ลายวนเดี่ยว สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ในระดับมากที่สุด ส่วนลวดลาย B-5 ลายวนต่อเนื่อง สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ในระดับมาก

7. ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าลวดลายจากภาชนะบ้านเชียง กลุ่มลวดลายวน C (ลวดลายหลักอื่นๆ) ลวดลาย C-3 ลายใบไม้, ลวดลาย C-1 ลายงูและลวดลาย C-6 ลายสัตว์ สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ในระดับมาก

8. ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าลวดลายจากภาชนะบ้านเชียง กลุ่มลวดลาย D (ลวดลายตกแต่ง) ลวดลาย ตกแต่ง D-5 สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ในระดับมากที่สุด ส่วนลวดลาย ตกแต่ง D-7 และ D-3 สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ในระดับมาก

9. ผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าลักษณะพื้นผิวและสีสันภาชนะดินเผายุคปลาย, ลูกกลิ้งดินเผาและภาชนะดินเผายุคกลาง สามารถสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ในระดับมากที่สุด

การนำผลงานวิจัยมาใช้ในการออกแบบเครื่องจักสานประเภทของแตงบ้าน

สรุปผลจากข้อมูลผลการวิจัย สามารถนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบได้ 2 แนวทาง ได้แก่

1. งานเครื่องจักสานประเภทของแตงบ้านจากรูปทรงเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง
2. งานเครื่องจักสานประเภทของแตงบ้านจากลวดลายเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง

จากแนวทางดังกล่าวส่งผลให้เกิดรูปแบบของแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแต่งบ้าน 2 แนวทาง 6 รูปแบบ ดังนี้

แนวทางที่ 1 รูปทรง

A1 อโรมา จาร์
(Aroma jar)

A2 อโรมา ฮู้ดเตอร์
(Aroma Hooter)

A3 อโรมา แบล็กจาร์
(Aroma black jar)

แนวทางที่ 2 ลวดลาย

B1 อโรมา ไวด์ดิง
(Aroma winding)

B2 อโรมา ไลท์บ็อก
(Aroma light box)

B3 อโรมา โรเลอร์
(Aroma roller)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงแล้วนำมาสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้าน จากการศึกษารูปแบบของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงพบว่า วิถีชีวิต ความเชื่อและโบราณวัตถุบ้านเชียงมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกัน และความเชื่อมโยงนั้นได้ถูกถ่ายทอดผ่านเทคโนโลยีเครื่องปั้นดินเผาโดยสามารถสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงได้ดีที่สุด ซึ่งสามารถแยกเป็น 3 แนวทางได้แก่

1. รูปทรง รูปทรงของเทคโนโลยีเครื่องปั้นดินเผาสามารถแบ่งรูปทรงออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆดังนี้ ทรงก้นกลมและทรงมีฐาน ซึ่งทั้ง2กลุ่มนี้ยังสามารถแบ่งรูปทรงตามลักษณะของรูปทรงได้อีกหลายรูปทรง

2. ลวดลาย ลวดลายที่ปรากฏบนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงสามารถแบ่งกลุ่มได้ 3 กลุ่มใหญ่ๆดังนี้ ลวดลายหลักหรือลายวน, ลวดลายหลักชนิดอื่นๆ, ลวดลายตกแต่ง

3. สีส้นและพื้นผิว สีส้นที่ปรากฏบนเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงได้แก่ สีขาวนวล สีส้ม สีแดงเข้มและสีดำ

ตอนที่ 2 ออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้าน พร้อมประเมินผลงานโดยการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ 2 แนวทาง ดังนี้ ผลสรุปในการประเมินผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้านโดยใช้แนวคิดจากศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยมีผลการเปรียบเทียบดังนี้

แนวทางที่ 1 พบว่าผลการประเมิน ความพึงพอใจของผู้บริโภค ต่อคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานจากรูปทรงบ้านเชียง A1 โถหอมบ้านเชียง (Ban Chiang Aroma jar) ขอรายการความพึงพอใจคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่มีมากที่สุดคือ มีความเป็นไปได้ในเชิงธุรกิจของที่ระลึกประจำชุมชน ($\bar{x} = 4.11$, $S.D. = 0.89$) และพบว่าความพึงพอใจรองลงมาคือ มีประโยชน์ใช้สอยเสริมที่น่าสนใจ (แยกส่วน, มีช่องเก็บของ) ($\bar{x} = 4.00$, $S.D. = 0.80$)

การเปรียบเทียบสถานะภาพทั่วไปของผู้บริโภคกับความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานจากรูปทรงบ้านเชียง A1 โดยใช้สถิติ T-test เปรียบเทียบข้อมูลสถานะภาพทั่วไปของผู้บริโภคด้านอายุ 18-30 ปี และ 31-60 ปี พบว่ามีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานจากรูปทรงบ้านเชียง A1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.003$) และด้านสถานะภาพ พบว่ากลุ่มผู้บริโภคที่เป็นคนในพื้นที่กับนักท่องเที่ยวต่างกัน มีความพึงพอใจกับผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานจากรูปทรงบ้านเชียง A1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.035$) ที่ $p\text{-value} < 0.05$

แนวทางที่ 2 พบว่าผลการประเมิน ความพึงพอใจของผู้บริโภค ต่อคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานบรรจุน้ำมันหอมระเหย จากลวดลายบ้านเชียง B3 โคมไฟ อโรมา ลายวนบ้านเชียง 3 (Aroma Vase) ขอรายการความพึงพอใจคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่มีมากที่สุดคือ ความเป็นไปได้ในเชิงธุรกิจของที่ระลึกประจำชุมชน ($\bar{x} = 4.13$ เท่ากัน, $S.D.=0.99$) และพบว่าความพึงพอใจรองลงมาคือ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับงานหัตถกรรมจักสาน ($\bar{x} = 4.05$, $S.D.= 0.99$)

การเปรียบเทียบสถานะภาพทั่วไปของผู้บริโภคกับความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานจากลวดลายบ้านเชียง B3 โดยใช้สถิติ T-test เปรียบเทียบข้อมูลสถานะภาพทั่วไปของผู้บริโภคด้านด้านอายุ 18-30 ปี และ 31-60 ปี พบว่ามีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานจากลวดลายบ้านเชียง B3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.000$) และด้านสถานะภาพ พบว่ากลุ่มผู้บริโภคที่เป็นคนในพื้นที่กับนักท่องเที่ยวต่างกัน มีความพึงพอใจกับผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานจากลวดลายบ้านเชียง B3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.006$) ที่ $p\text{-value} < 0.05$

สรุปผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้บริโภคจำนวนสองกลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวต่างถิ่นที่เข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์บ้านเชียงและชื่นชอบผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกบ้านเชียง จำนวน 60 คน คนในพื้นที่ ที่ประกอบอาชีพค้าขายของที่ระลึกบ้านเชียงบริเวณหน้าพิพิธภัณฑ์บ้านเชียงและเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์บ้านเชียง จำนวน 60 คน ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟจักสานทั้งสองรูปแบบ พบว่าความพึงพอใจของผู้บริโภค

ต่อรูปทรงและลวดลายบ้านเชียง ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในรูปทรงบ้านเชียง (A1) จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงจากการศึกษาผลการวิจัยเรื่องศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงในงานออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้าน พบว่า ศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงด้านวิถีชีวิต ความเชื่อและโบราณวัตถุล้วนมีความสอดคล้องในเรื่องของงานหัตถกรรมพื้นบ้านโดยนิยามของคำว่า หัตถกรรม (Craft) หมายถึงสิ่ง ที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้ประโยชน์เป็นสำคัญ รูปแบบ หัตถกรรมพัฒนาขึ้นตามความชำนาญของช่างและการปรับปรุง เพื่อสนองประโยชน์ ใช้สอยให้ดียิ่งขึ้น จึงต้องใช้เวลาในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและเลือกสรรวัสดุ เพื่อให้สนองการใช้สอยได้สมบูรณ์เป็นเวลานานนับพันปีหรือนับหมื่นปี หลักฐานการ ค้นคว้ากำเนิดเก่าแก่ที่สุดของหัตถกรรมอาจเริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ นับหมื่นๆ ปีมาแล้ว โดยที่มนุษย์พยายามจะสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นแรกขึ้นมา เพื่อสนองความต้องการในการใช้สอยเพื่อเป็นเครื่องช่วยให้สภาพการดำรงชีวิตดีขึ้น (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2532)

นอกจากเครื่องปั้นดินเผาแล้วยังมีโบราณวัตถุหลายชนิดสะท้อนถึงการ ดำรงชีวิตและความเชื่อของคนบ้านเชียงในอดีตหลายอย่าง ซึ่งบางอย่างก็มีความแตกต่างไปจากวิถีชีวิตของคนปัจจุบัน จึงเป็นที่น่าสนใจแก่การค้นคว้าเรื่องราวเหล่านั้น ในปัจจุบันยังคงมีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาลายกับเครื่องปั้นดินเผาของคนในอดีต ที่เคยอาศัยในบริเวณบ้านเชียงโดยเฉพาะชาวบ้านเชียงยังคงทำเครื่องปั้นดินเผา สืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องโดยที่ลักษณะของเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงปัจจุบันนั้น ยังคงปั้น เเผาและเขียนลวดลายบนภาชนะจนเสร็จสมบูรณ์ เพื่อออกจำหน่ายเป็น ของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ซึ่งในหลายพื้นที่ในภาคอีสานก็ ยังคงมีการทำเครื่องปั้นดินเผาอยู่เช่นกัน

การศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง จึงทำให้เข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของรูปทรงและลวดลายที่มีความสวยงามบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงและยังสามารถนำมาพัฒนาประยุกต์ร่วมกับผลิตภัณฑ์ของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวผลิตภัณฑ์ ให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป

การออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้าน

จากสรุปผลการวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์จักสานประเภทของแตงบ้านพบว่า ร่องรอยศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีด้านเครื่องปั้นดินเผา สามารถแสดงออกถึงร่องรอยของวัฒนธรรมบ้านเชียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันได้ชัดเจนที่สุด ผู้วิจัยจึงได้นำเรื่องราวของเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและประเมินความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะได้เป็น 2 แนวทาง ได้แก่ รูปทรงเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงและลวดลายบ้านเชียง โดยการนำทั้ง 2 แนวทางมาสร้างสรรค์เป็นผลงานแนวทางละ 3 ชิ้นรวมเป็น 6 ชิ้นโดยถ่ายทอดผ่านงานหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานเพื่อก้าวข้ามข้อจำกัดของงานจักสานและสร้างแนวทางใหม่ให้กับงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้มีการผสมผสานวัสดุ 4 ประเภท คือ

1. วัสดุของงานจักสาน กกและไม้ไผ่
2. เครื่องปั้นดินเผา
3. งานโลหะเหล็ก
4. งานเซรามิก

โดยยังคงรักษากลิ่นไอของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงเอาไว้ในรูปแบบของรูปทรงเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงและลวดลายบ้านเชียงก่อนนำไปประเมินคุณลักษณะในด้านต่างๆ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ จึงสามารถสรุปผลชิ้นงานเหลือเพียงแนวทางละ 1 ชิ้นรวม 2 ผลงาน แล้วนำไปประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 แนวทาง และผลสรุปพบว่า แนวทางรูปทรงเครื่องปั้นดินเผานั้นสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากกว่าแนวทางลวดลายบ้านเชียง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การพัฒนาประยุกต์ใช้ลดตายและรูปทรงอื่นนำมาออกแบบให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น
2. การนำแนวคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ตรงกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน
3. นำรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการออกแบบแล้ว มาเป็นแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันกลับมาสนใจและพัฒนาวัสดุท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น
4. ผู้ผลิตกลุ่มอื่น ๆ สามารถนำแนวคิดและผลการวิจัยไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตนเองได้
5. หน่วยงานต่างๆ สามารถนำแนวคิดและผลการวิจัยไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ของประชากรในพื้นที่ของตนเองได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงในด้านอื่นๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางใน การออกแบบให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในปัจจุบันและเป็นการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงในแง่มุมอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงในยุคปัจจุบันเพื่อเป็นการสืบสานภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์ให้คงอยู่คู่สังคมไทยมีผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่มีความหลากหลายมากขึ้นและเป็นที่ยอมรับของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชิน อยู่ดี. (2516). *วัฒนธรรมบ้านเชียงในสมัยก่อนประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุริยวิสาสน์.
- พวงผกา คูโรวาท. (2539). *ศิลปะและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2532). *ศิลปหัตถกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ บ้านเชียง. (2550). *มรดกวัฒนธรรมบ้านเชียง*. กรุงเทพฯ: ดอกป๊าย.
- อานนท์ อาภาพิรม. (2525). *สังคม วัฒนธรรมและประเพณีไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2544). *ภาพรวมภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.